

म. ग्रं. सं. वाचनालय, ठाणे

विषय ज्ञान

दा.क्र. ६६५

LIBRARY OF THE
M. G. S. V. LIBRARY, THANE
1952

IRBK-0106958

ΣΤΑΘ. ΕΡΥΚ

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

बु ल बु ल

श्रीकृष्ण पोवळे

१७

प्रकाशक

महाराष्ट्र ग्रंथ भांडार, मुंबई ४

प्रकाशक—

शं. वा. कुलकर्णी

महाराष्ट्र ग्रंथ भांडार

गिरगाव, मुंबई ४

फेब्रुवारी १९५८

किंमत ३ रुपये

मुद्रक—

द. श. पोतनीस

गावकरी प्रिंटिंग प्रेस,

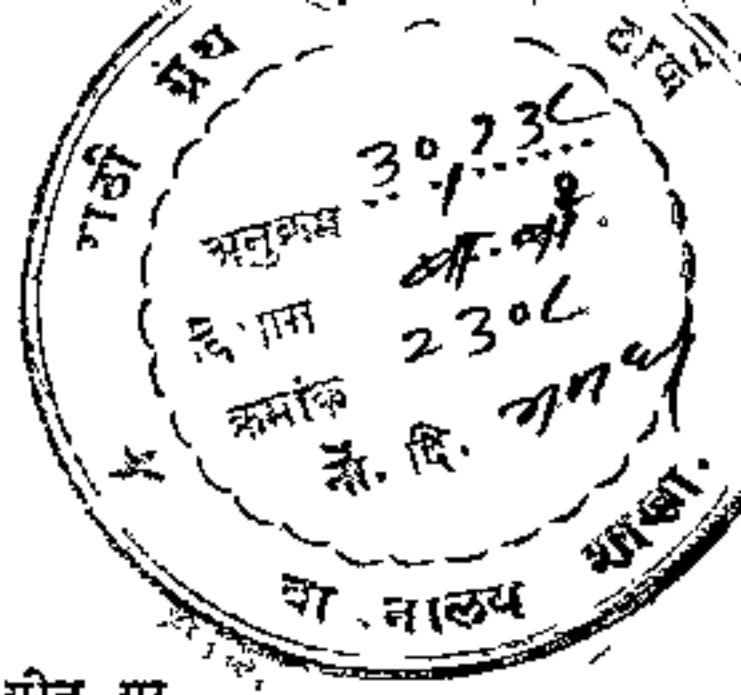
आग्रारोड, नासिक

“ उच जाऊ दे तुझा स्वर याहुनी
मादवी सारी झरू दे वेदना
एक एका या लकेरीच्या सवें
काळजाचें रगत दे, दे चेतना. ”

•

चि. हेमंत पोवळे यांस—

बुलबुल

रे मनाच्या बुलबुला तूं गीत गा
दुख ही माझी गुलाबाची कळी
घे तिचा काटा उरीं खुपसून तूं
होऊं दे अन् वेदना ती आगळी.

काळजांतुन रक्त वाहू दे तुझें
वेदनेंतुन गीत वाहू दे तुझें
ही कळी उमलून रगू दे जरा
आणि गघांतुनही स्वर येऊ दे.

रे मनाच्या बुलबुला तू गीत गा
गीत गा तू, प्रीत गा, धुंदीत गा
काळजाला घट्ट कांटा रोवुनी
जीवनाचें, प्रीतीचे बैफल्य गा.

उच जाऊ दे तुझा स्वर याहुनी
मार्दवीं सारी झरू दे वेदना
एक एका या लकेरीच्या सवें
काळजाचें रक्त दे, दे चेतना

IRBK-0106958

बुलबुल

उच जाऊं दे तुझा स्वर या नभों
शून्यतेची टाक भासन हों शिडें
गंध हा येईल तूझ्या मागुती
वाहु दे हा मार्ग अज्ञाताकडे.

पाहिजे आतां कुणाला शाश्वती ?
पाहिजे कोणाला प्रीती वा प्रथा ?
मुक्त गा तू मृत्युला आलिङ्गुनी
पाहिजे आतां मनाला शांतता !

हिरा

मातीतून उठलों मी
मातीचें भय न मला
खडकापरि मी अभंग
घावांचें भय न मला.

अग्नीर्माधि मी न जळें
तापाने व्यय न मला
मी प्रकाश किरणांमाधि
विरघळतों- क्षय न मला.

तळ पे मी ते जा नें
ज्यांच्या शीर्षावर ती
झळके मी रूपा नें
ज्यांच्या वक्षावर ती-

त्यांच्या मुखदुःखाचा
नज गंध, स्पर्श मला
मातीतून आलों मी
मातीचें भय न मला.

मी द्रवात विरघळे न
रंगाशीं मी न मिळ
तेजाचा रस माझ्या
शरिरामधुनी निथळे.

सिंधूपरि मी अथांग
थाग न माझा मजला
मातींतून आलों मी
मातीचें भय न मला

मज ओर्षा एकच
या सूर्याच्या किरणाना
फुलवुनिया, नाचवीत,
झुलवित न्यावें गगना.

लक्षावधि किरणाची
फुलवावी दिव्य फुलें
मातींतून उठलों मी
मातीनें मी न मळे

यात्री

रोधिती मार्ग पान्याचे तट पाषाणी
गिरिदरी गर्जते मस्तीच्या हास्यांनीं
व्यापाया चढती वरती शून्य नभाचें
या गिरिमालेच्या चढत्या अंच कमान्नी !

खबीर, क्रूर, अत्तुग प्रस्तरावरुनी
जायचें मार्ग हा अमर्याद वर चढुनी
गिरिमाला भवती आणि मार्ग नच कोठें
दुबळे तर मरती येथें काळिज खचुनी.

जरि भदं तरी हे अविचारीच प्रवासी
त्वेषानें घेती झुंज मत्त खडकाशीं
मानवी भावना कातळात या कुठुनी ?
जाणे न कुणी हा दुःखी, धात, अपाशी

हे कुणी यांतले धूर्त अधिक व्यवहारी
भेदून जावया बघती क्रूर कपारी
घालिती घाव अन् अुडे दगड अेखादा
गिरि मिळितो यांना म्हणविति हे गिरिधारी.

हे जगावेगळे निघती जग जाणाया
मेघापरि जाती वरती गिरि लंघाया
क्षण व्योम व्यापिती अिद्रधनुष्यापरि हे
होतात अधोगत त्यजुन गिरिशृगा या.

गिरिगुहेत येथे हे अज्ञातच ज्ञानी
लावण्य निर्मिले कातळांतुनी ज्यांनीं
वज्राला यांनीं मअु मेणाहुन केले
अुठविली अहिल्या निजस्पशनिं यांनीं !

अुठविणे अहिल्या जरि तुझिया न चरित्रां
क्षण विश्रांति घे हृदया, तूं तर यात्रां
निर्झराजवळ या बसुन पहा गिरिशोभा
तुडविणे चुके ना ही खडकाळ धरित्री.

माती

ही एक माती नि ती एक माती

ती श्याम — ही कैंक रंगांत रंगे
साकार ही लेइ नाना स्वरूपें
उच्चासनीं हीज विश्राम लाभे.
ती पाहते मात्र स्वप्नें नभाचीं
ही एक माती नि ती एक माती.

तिला सूर्यतापात लागे जळावें
तिला अग्निदिव्यांत लागे हुतावें
तिच्या फाळ फाडून काढी उराला
हिला सगती मात्र त्या ककणाची
ही एक माती नि ती एक माती.

हिला लाभती सगतीला विलाती
हिला लाभती आणि सेवेस दासी
हिला सभ्यता स्पर्शते मार्दवानें.
तिला संगती कर्दमाची, कुमींची
ही एक माती नि ती एक माती.

ही पेय बाही हिला छाल जे ते
स्वतःला न घेई न काहींहि देते
बध्यत्व हीतें स्थितप्रज्ञता दे
तिची प्यास रूपे न वर्षामदाची
ही एक माती नि ती एक माती.

हिला चुबिती ओठ- ही ओठराणी
तिला धुद मायेत आकाश न्हाणी
हिच्या सगतीं रगतीं नाचगाणीं
तिचा गर्भ दे वेदना सर्जनाची
ही एक माती नि ती एक माती.

अधराला अधर हवा

अधराला अधर हवा
 एक हवा कर करांत
 नजरेला नजर हवी
 मिटणाऱ्या पापण्यात.

वाम करीं धरलेली
 हिमगौरी थरथरती
 केशांचा बध हवा
 सुटलेला तनुभंवतीं

पदर हवा ढळलेला
 चळलेला वाऱ्यावर
 ती विनम्र ताठरता
 चु र ले ली वक्षावर.

तनुतनूत विजलीची
 मृदुल धुंद लहर हवी
 अन् उरांत धडधडत्या
 चञ्चलता स्थिर व्हावी.

बुलबुल

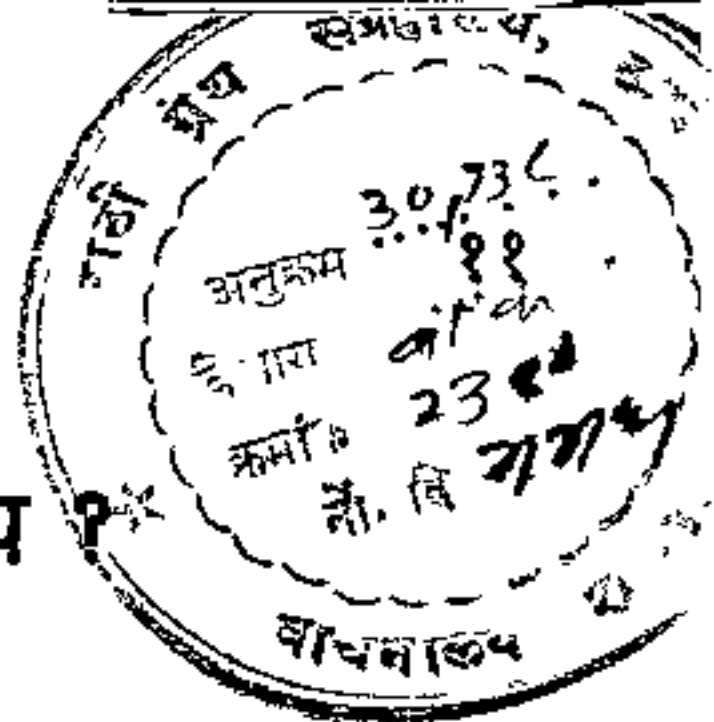
गालावरची लज्जा
विरणारी चुबनांत
दृढता निःसग हवी
दोघांच्या कपनांत.

श्वासातुन प्रीतीचें
आणि हवें आश्वासन
दळणान्या त्या क्षणांत
अक्षय ते चे सर्जन.

आहे जीवन काय ?

आहे जीवन काय ? थाग न कधीं लागे न कोणासही !
पाषाणांतुन दोन घर्षुन अुठे अेका क्षणाची द्युती
सूर्याच्या किरणातुनी अुभलते ही सप्तरंगी कना
वज्राची कुसुमासवें मिळतसे याच्यामुळें सगती.

आहे जीवन काय ? होअिल थिटी याच्यापुढें कल्पना
आहे हें क्षणमात्र - हा क्षण परीं धांवे पुढें अक्षय
चांचल्यातुन स्थैर्य येथ मिळतें नाशांतुनि सर्जन
जाळी हें सवनापरीं नि जळते होअी न याचा लय

आहे जीवन काय ? जीवन असे ही अेक वारांगना
हिच्या क्रूर अुरातला न सहता जाणी कुणी आशय
त्याला प्रेम हिचें मिळेल अुठुनी जो आयु लावी पणा
त्याला भोग हिचा मिळेल, घरि जो हातीं हिला निर्भय.

आहे जीवन काय ? जीवन कुठें शब्दांत ये सागता ?
हें अज्ञेय, अथांग, गूढ अितुकें जाणूं शके जाणिता.

वाद्य

केला कोण सफाओनें त्यांनीं त्यावर वार्
झाली स्तब्ध क्षणार्ध तरी शब्दाची विषघार्
तों आवाज क्षणीं दुसऱ्या अुठला घुमत फिरुन्
लाटानीं गर्जत टाकी तुफान व्योम भरुन्.

ते तर वीरच , वीरांनीं का ध्यावी साघार् ?
त्यांनीं अलगद सोलियले चर्म कसें हळुवार् !
घोटुन आणि कमावुन तें केले कापुन गोल
कातड्यास त्या करकचुनी केला ताणुन ढोल.

काय चमत्कृति वर्णुं ती टिपरी पडली अेक्
आणि मृताच्या शब्दाचे अुठले नाद अनेक्
लक्ष कणात फुटे त्याच्या शब्दाची जणुं कांच्
विरुष प्रतिबिंबांचीं अन् भुतें घालितीं नाच्.

ध्वनि-प्रतिध्वनि कांपविली नभ, सारा भूगोल
बिशाद ये अँकू कोणा खरा मुळांतिल बोल !
बुद्धाचें अन् ख्रिस्ताचें चर्म त दे आवाज्
मूर्खानो ! नाचा आतां वाद्य नवें ये आज्.

श्रेय मिळे ना मजला

काय जर्गी या माझे ? माझे काहींच नसे
 कवळू बघतो जें तें, हाति न काहीं गवसे
 घन माझे नच अथले, भोग न माझे अथले
 प्रत्यक्षच आज मला स्वप्नच्छाया भासे !

तखि, तूही नच माझी, हे सुकेश नच माझे
 वक्षस्थल, हे डोळे, हे कपोल नच माझे !
 स्वप्नांच्या लाटा या, केवळ या भ्रमलहरी
 माझ्या हृदयीं जरि या जळतें काहीं माझे.

भंवतालीं शून्यें हीं घरदाराचीं शून्यें
 प्रेयाचीं, श्रेयाचीं, सौंदर्याचीं शून्यें
 -काहीं शून्यें मोठीं, काहीं शून्यें छोटीं
 काहीं स्वर्चापाचीं काहीं मृण्मय चिन्हें.

कोणाचीं शून्ये हीं विश्वाच्या व्यापाचीं
त्यांत अहता जळते मदमस्तीमधि त्यांची
कोणाचीं शून्ये निज - कोशाच्या सापाचीं
गुदमरती स्वास्थ्यानें, शीतलता मृत्यूची.

कालाच्या शून्यतेस मात्र न कतली सीमा !
प्रबल अहंतेस अिये अतीं विश्वास क्षमा
श्रेय मिळेना मजला जीवनामध्ये म्हणुनी
नचिकेतापरि द्वारीं तुझिया सी यमधर्मा !

चारुतेचें स्वप्न

पायथ्याशीं सागराची धुद व्हावी गर्जना
आणि शेजारीं असावी तूंच भोळी शोभना

कोर आकाशीं असावी वा असावी पौर्णिमा
सन्निधीं माझ्या हवी गे, मात्र तूं चद्रानना

वायु लाटांशीं करो धिंगा करो वा ना मुळीं
तू करावा लाजरें घेतां बळें मी चुबना

गा तुझीं गीतें स्वतः धुवीमधें अकेन मी
आणि सुंदर त्याहुनी सांगेन तूतें कल्पना

धुंद हो काव्यामधें तू जा तरंगत रागिणी
काव्य मी जाणीन सारें वाचुनी त्वल्लोचनां

चित्तनीं मी गूढ माझ्या खोल कोठें वाहतां
स्पर्शनें तूं जाण मातें देअुनी आर्लिंगना

चारुतेचें स्वप्न राणी, तूंच याची कल्पना
तूंच दे साकारता माझी तुला आराधना

लोकब्रह्म

होओी सम्यक विश्वदर्शन मला शातीमर्घे माझिया
बाहू लक्ष, मुखें अनंत, अठती ज्वाला शरीरांतुनी
नेत्रांतून अुठे तडाड तडिता आकाश फाडावया
भीष्म, द्रोण, कृपादि हे रगडले जातात दादांत या.

होओी सम्यक विश्वदर्शन मला प्रीतीमर्घ्ये माझिया
मी जाणे नच ब्रह्म आणिक दुजे या लोक-ब्रह्माविना
आकाशापरि छत्र हें घरि शिरीं ब्रह्मास या पूजितां
कालीघांतुन गर्जना करित देहे अक्षयाची प्रथा.

कोणाचे व्यभिचार, हीन कुल या सर्वास लाभे क्षमा
वाल्याचे करि खून माफ, कपटी कृष्णास दे गौरव
याला आदि न अत, मृत्यु न जरा, सर्वत्र हें अक्षय
हें व्यापून जलस्थलास अुरलें आकाश व्यापावा.

मी अश्रद्ध तरीहि पूजित असे ब्रह्मा, तुला नेणतां
माझे लाख गुन्हे तुला न कळतां घेती तुझी मान्यता

ओका वेळीं अक हवी मज

ओका वेळीं अक हवी मज
 तू, मदिरा किंवा कविता
 अकांतावांचून न येओ
 अकीचाही रस लुटतां.

तुला पाहुनी, लाजलाजुनी
 ही मदिरा कशि होओ लाल
 मदिरेच्या सहवासीं सखि बघ
 कवितेची लागे नच चाल.

मी म्हणता कवितेच्या ओळी
 विभ्रम सुद्रेवर तुझिया
 तू करितां कवितेचें कूजन
 धुद नुरे मदिरेला या.

कविता, मदिरेच्या सहवासीं
हात कसा धरु मी तुमुखी !
अेकीची फुलणार कळी पण
दुसरी कोमेजेल सखी

अेका वेळीं अेक जरी सखि
दुसरी, तिसरी दूर नसे
अेकीच्या मुद्रेवरती मज
दुसरीचें प्रतिबिंब दिसे.

जें न देखे रवी....

न रिघे येथें वायू सूर्या येशील कसा ?
 शतकाशतकांत अिथें किरण स्पर्शले न तुझे
 श्वासिला न वायूनें श्वास येथला कधिही
 येथ तमाचें हिम हो किरणांवाचून तुझ्या !

सूर्या येशील कसा ? येथें पशुता नांदे
 शय्येवरती विलास चालतात मरणाचे
 प्राणांतिक हें हसणें - रडतीं कबरेंत शबें
 शोभा अिथली भयाण, मृत्यू येथें नाचे !

अधान्या या गुहांत, तम सूर्यापरि अुजळे
 मूर्त तथागत येथें पिपाषाणांमधुन अुठे
 तम रजित हो येथें, वाहे रत्नांसिंधु अिथें
 कक्षा सोडून तुझी ये बघावयात रवे.

जेथ तुझी अनुभूति पोंचु न शकते सूर्या,
 माझें साम्राज्य तिथें, तेथें माझीच दया.

साखि तूं थांब जराशी....

साखि तूं थांब जराशीं !

तुझियावाचुन काय अर्थ गे
अथल्या क्षुद्र विलासीं ? -

लौकिक, मदिरा, धन, रमणी ही
का गे तुल्य तुझ्याशीं ? -

चोथा भोगुन मी तुज वाही
रसघट हे अविनाशी -

शब्दाशब्दासाठीं तुझिया
मी नत तव चरणांशीं -

तुला धरुवपदीं बसवुनि करितों
मी मंत्री मरणाशीं -

तुझ्या अेवढें तेजस्वी मीं
देखियलें न प्रकाशीं -

निशेंत तुजसम अन्य बिलगलें
नाहीं आर्त अुराशीं -

बाकी तारे धुकें अेक तू
अुषा फुलति क्षितिजाशीं -

भिन्न तुझा हा धांवे मार्गें
सखि तू थाब जराशीं.

ही वेदना

जें जें होय मला अतिप्रिय जगों तें दुःख दे नेमकें
 सौंदर्यामघुनी अचानक अठे हा शाप देवा कसा ?
 भव्योदात्त निसर्ग पाहुन बने मी सुग्ध वेडा पिता
 त्या माझ्या विकलस्थितीस न कसे कोणींच जाणू शके ?

ही माझी कविता मला प्रिय असे प्राणाहुनी आणि
 जें कांहीं हृदयांत दिव्य स्फुरतें दे मी हिला अर्पुनी
 माझें अंकुन गुह्य मत्त बनली ही होय का वैरिणी ?
 सागे दोष जनात निःस्पृहपणें, ही देअि दुर्लौकिक.

माझा केवळ तो बहिश्चर असा आत्माच-माझी सखी
 तीही होअुन सशयाधिन भ्रमे - साहं कसें दुःख मी ?
 हें काळीज फुटो न-आर्त हृदया हो तूं जरा सयमी
 घे हें जीवन जाणुनी नच दुजे येथें तुला आणखी.

हे भोगी म्हणतात धुद मजला यांना स्वतः साग ना
 सौंदर्या, तुजपासुनी मज मिळे रे काय ? - ही वेदना.

लक्ष स्वप्नांच्या तळाशीं

लक्ष स्वप्नाच्या तळाशीं तुझें माझें ग मीलन
ग्रह-गोलांच्या युतींत लक्ष शून्यांचें नर्तन

दोन फुलांचे सुगंध अतराळात मिळाले
अंद्रधनुष्याचें टोक दुज्या क्षितिजा स्पर्शलें

सिंधूतळींच्या मोत्यांचा कर स्पर्शला शुक्राला
दोन दिशांचे प्रवाह अेका मिळाले सिंधूला

दोन क्षितिजांचें झालें शून्य व्योमात मीलन
दोन निद्रात जहालें अेका स्वप्नाचें सृजन

अुषःस्वप्नांत जहाली चंद्रकिरणाची भेट
अेका पाटीवर झालें दोन शून्यांचें गणित

अेका वेळींच वेधिति दोन दृषक्षेप व्याधाला
अेका प्रवाहीं वाहती दोन दीपकांच्या माला

दोन शब्दाचें सगीत अेका लयींत नाचलें
हात हातांत घालून शून्य--पयास निघालें

लक्ष स्वप्नाच्या तळाशी तुझें माझें ग नीलन
ग्रह-गोलांच्या युतींत लक्ष शून्यांचें नर्तन

घाट

गर्द धुक्यांतून अथें
 अुठती गिरिचें माथें
 लपलेली रात्र कुठें
 दरिदरींतुनी वर ये

वाटे नभ ये खालीं
 भूमीला कुरवाळी
 फुलली गालास खळी
 धुद धुक्याचीं वलयें.

सोडुन गांभिर्य सथ
 बनलें तभ मत्त धुद
 सोडी भूकेशब्ध
 वरती अधळून फुलें.

विसकटले हे सुकेश
 अंके नच बालिकेस
 कवळी अुरि हें धरेस
 कटिला वेष्टून बळें.

व्योमानें करून त्वरा
अधर भिडविला अधरा
बावसनी जाय धरा
अ ग ही श हा रें

तोंच तिघें व्योम नील
भूचें घेअून शील
घालित बेहोष शील
हू र तें भ रा रें

आहे जीवन काय ?

आहे जीवन काय ? जीवन असे ही वन्ययोषा कुणी शब्दानाजि हिच्या न अर्थ, न कळे भाषा न माझी हिला भ्रूभग, स्मित, विभ्रमातुन तरी दे सूचना प्रीतिची दृक्क्षेपें स्थितप्रज्ञता चळविते नादाविते ही क्षणीं.

मीं ओष्ठद्वय चुबिलें समजुनी कीं लाल ही वारुणी होअी शब्द हिचा निगूढतर अन् मी सभ्रमानें चळे. मीं नेत्रद्वय चुबिलें नयनींचा गूढार्थ जाणावया धुदीनें पण - मी कवेंत कवळी हो बद्ध आलिंगनीं.

ठेवी मस्तक आणि ताठर हिच्या वक्षावरी धुंदुनी कांहीं हृद्गत तें कळेंच न मला, लाडात ही बोलते आवेगात मला अुरीं कवळिते ही चुंबिते, ग्रासिते ये शब्दात विचित्र बोध क्षण या, ये क्रूरता लोचनीं.

वेढी गाढ सुषुप्ति तू कवळिशी का व्यर्थ गे वैरिणी ? ये गूढास सुबोधता हळुहळु निःशब्द अंत्यक्षणीं.

ज्वाला

कशाला कुणों यज्ञकुंडास माझ्या -
 न मी मागतां धुंद ज्वाला दिली
 हविर्भाग मी, यज्ञवेदीहि मी -
 ऋत्विजांची स्वतः गात मत्रावली.

निळ्या, तांबड्या, केशरी, पीत ज्वाला -
 अफाळून रगांत गाती स्वतः
 नि शून्याकृती होऊनी नाचती -
 पावती अतराळामधे शून्यता.

दिला स्नेह मीं यज्ञकुंडास तानद -
 त्यावीण नाचेल ज्वाला कशी ?
 दिली प्रीत मीं, अन् दिलें गीत मीं
 त्याविना रुद्र गातील गीतें कशी ?

प्रथा वाहिली सर्वथा नमन होऊन -
 नाहीं पुढें पाहिलें मागुती
 हिला तोषवायास मी भोग भोगी
 हिला चंदनी अधिनें लागतीं

नको सत्व पाहूस तू यज्ञज्वाले -
 जळू लागलें आज अतस्तल
 मला दुःख त्याचें न जावो कुडी -
 काय यानें तरी शांत हो स्थडिल ?

नसे कामना - याच रक्षेतुनी मी
 अुठावें नवें घेअुनी जीवन
 अपेक्षा नसे - ओजगर्भतुनी घा
 मिळावें कुणाचें मला दर्शन !

मला माहिती कीं, हविर्भाग मी -
 यज्ञज्वालाहि मी आणि यज्ञेश मी.
 जिथें पोचती शून्य ज्वाला अनतात -
 त्याची असे शून्यता, अत मी.

मला छळाया

मला छळाया रूप दिलें तुज आणि दिलें मज अतरही
कवेंत येअि न ही सुंदरता - मीलनांतही मी विरही
तुझिया कचबधावर माझे भ्रमर होअुनी मन भ्रमते
तुझ्या मुखावर मन गधापरि मत्त होअुनी दरवळते.

तुझिया शब्दातील नाद मज वरवरती झुलवी, फुलवी
स्नेहमयी नजरेंतुन न कळत शर माझ्या शिरती हृदयी
जवळीं येतां तू स्वप्नापरि - स्वप्नाचा का स्पर्श मिळे ?
दूर निघे तों तुझीच प्रतिमा ज्वालामय हृदयांत जळे.

स्वप्नें बघतों मी दिवसां अन् स्वप्नें बघतों मी रात्रीं
न कळे स्वप्नावरी तरगत हा जाणार कुठें घात्री ?
अेक कळे मज मी जळणारा, धगधगणारी ज्वाला तूं
दृक्शरपंजर, अिच्छामरणो मी सखि तू माझा मृत्यू !

मृत्यू येशील कसा ?

मृत्यू येशील कसा ? ये होअुन मधुरमणी
 पीत अुषाऽनिल हळु हळु निळसर शून्यामधुनी
 माझ्या निद्रेमधुनी सरतां सरतां रजनी
 मृत्यू येशील कसा ? माझ्या स्वप्नांमधुनी !

प्राण हवे असतिल तर होअुन ये मधुराणी
 स्तनकुभाऽर्माधि अपुल्या घेअुन ये विष भरुनी
 सर्वांगीं मृदुल असें वज्र कांचनी असुं दे
 आण लपवुनी ज्वाला दाहक ओंठामधुनी !

मायाजालापरि तव केशांचा पाश मला
 मद्यानें थबथबली नेत्रीं असु दे चपला
 हालाहलमिश्रित तो जिव्हारीं मधु असुं दे
 कणकणांतुनी तुझिया दे तखि मधुगध मला

आर्लिंगन देतां तू कडकडुनी वज्राचे
 झगडुन विषकुभाऽर्शीं प्राशिन मी विष माझे
 डोळ्यामधली चपला शीर्षीं माझ्या जळतां
 धुंदीनें मी अुठेन मरण चुंबण्या माझे.

ओठांनीं जाळ, जळत जाअु दे आग अशी
जिह्वाग्रावरचा मधु प्राशिन मी त्यासरशीं
त्याच क्षणीं तू अुरास वज्राची मार मिठी
धुदीच्या लाटाचें वादळ अुठुं दे शीर्षीं.

धुदीच्या लाटेवर प्राण वाहतां माझे
लहरी लहरीसरशीं सर्व सपतां 'माझे'
प्राण सखे श्वास्तुन घे, चुबुन घे ओठांनीं
भोगियलें जीवन मीं मरण भोगिता माझे !

हेमंत

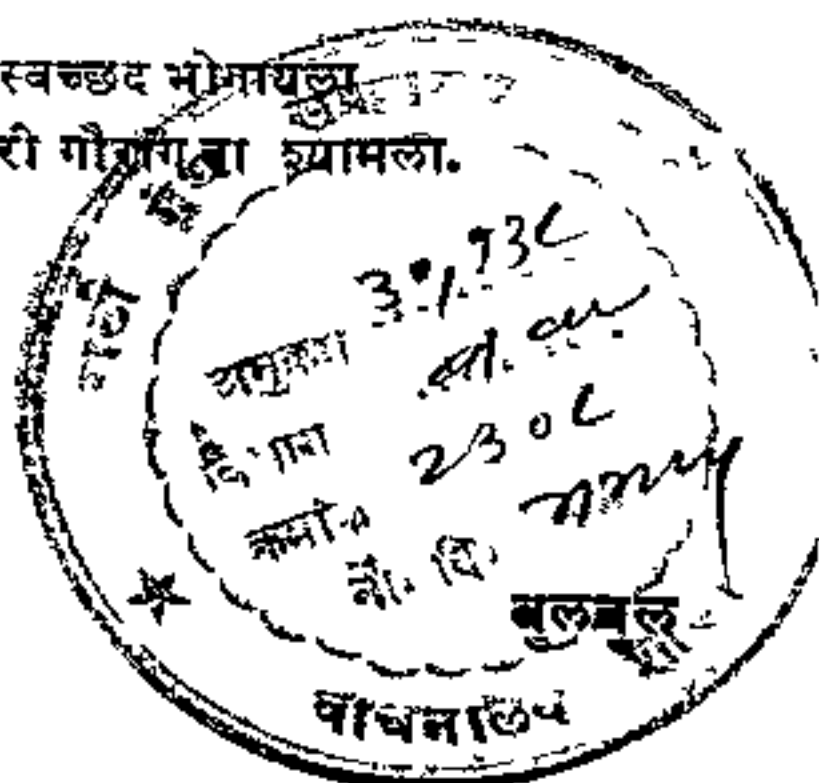
व्योमांतून सुनील धुद असले लाटांसर्वे कौमुदी
या थडीत करीत नि स्वसन ही माझ्यासर्वे शांतता
व्योमीं पाडुर दोन मेघ अपुल्या धुदीमधे चालती
गेलें गोठुन चादणेंच अथवा हें साडता सांडतां.

हेमतांतिल वायु आणित असे हा गध तृप्तीसर्वे
हा हेमत न, दग्ध मन्मथ अुठे शीताग की होअुनी
दोघांची किमया बिलक्षण पुन्हां सृष्टीत दे जीवन
येतां यांतिल कोणिही थरकती रोमाच गात्रांतुनी.

छाया आणि प्रकाश यांसम असे हेमत हा मन्मथ
अेकाला प्रिय वस्त्र, हा न मुळि ये वस्त्राविना भोगितां
अन्यानें तर घेतलें जणु असे निर्वस्त्रतेचें द्रत
पुष्पांचा करि ध्वस अेक, दुसरा हा पुष्पधन्वा स्वतः.

दोघांनाहि परतु अेक समयी स्वच्छद भोगायला
या वेळीं सखि पाहिजे कुणि तरी गौरांगुला श्यामला.

★

नको कसे म्हणेल काम ?

नको कसे म्हणेल काम भोग भोगणार जो ?
नको कसा म्हणेल धाम मद्य सेवणार जो ?
नको कसे म्हणेल धाम सेवणें जया रती ?
कुणी नको मध् म्हणेल जाणिला अशाश्वती ?

कुणी हवी कसावया जमीन अग मोडुनी
हवेत धाव द्यावया घणास घेअुनी कुणी
कुणी विणावयास वस्त्र बाधण्या घरे कुणी
श्रमावया हवेच शीत, अून, पावसातुनी.

हवेत विश्व निर्मिते विशाल कल्पनेतुनी
हवेत सत्य जाणिते नि गूढ चिंतनांतुनी
अथांग तिधुच्या तलासमान गाढ शांतता
न बध येथ कोणताच लादल्याविना स्वत.

नकोत देश, धर्म वा कुणी नकोत शासिते
नकोत पथ, धर्मग्रथ वा नकोत दैवते
न अीश्वराविना तगेल काय ही वसुधरा ?
करून कष्ट भोगणार आमुची असे धरा.

असोत आपदा अनेक फत्तरापरी पुढें
 पुढें पुढेंच चालणें न देह जोंवरी पडे
 थरारत्या करांतली मशाल पेटवून घे
 न मृत्यु मालवू शके प्रकाश हा युगें युगें !

पुनश्च कष्ट संपतांच नाचुं द्यात कचनीं
 पिअूं मधू भरून पात्र सांडवीत कांचनी
 विराग येअु दे खुशाल राग सर्व भोगिता
 नयेअि भोगिल्याशिवाय जीवनास जाणिता !

माझी सखी अहंता

हृदयातलें हलाहल कां शांतवावयाला
 नागीण ही मदोन्मद - माझी सखी अहंता
 वक्षावरी विसावुन दे गारवा जरा ही
 घाली हळूच फुकर वारावयास चिंता
 येता अपेश दारुण नैराश्य केधवां ये
 तेव्हां फणेंतला मणि दे आंध्य आसमंता
 जाता यशात गुगुन दे फांस ही गळचाला
 छाया नवीन भूधन नेओ मला दिगन्ता
 हो मानखडना जर त्वेषांत उंखते ही
 ठेवी सदैव अुन्नत धुंदीत तर माथा
 कोणास ही भिओी नच सर्वास तुच्छ लेखी
 सामर्थ्य मूर्त हें जणु आव्हान दे कृतान्ता
 नेओी मला हळूहळु वाऱ्यावरी कुठें ही
 ही चेतवी सदोदित चुंबावया अनता.

ये

देशि न सदेश केवि अकही ?
 मिळती दुखती तुझीं स्मितें सखे.
 जाणिव याची परतु ठेव तू
 मृगजळेंहि हा कवि पिअू शके

तळमळतो निशिदिन भी / प्रेयसी
 जीवन हें होय विषा सा र खें
 लज्जेनें, भीतीनें गे तुझ्या
 अतीं होणार काय पारखे ?

विव्हल तूं होसी साह्यापरी
 साहतीं म्हणून वेदना सुखें
 शालिन तूं लपवितेस भावना
 ठेवितेस गीत प्रीतिचे मुके

लज्जा, भय सोडुन सकोच दे
प्रीति - गीत मुक्त गाभि सारिके
शिपल्यास स्वातीजल लाभलें
अजुनी देशी न केवि मौवितके ?

क्षितिजाची कड फुलवित ये अुषे
जलधारेपरि शीतल ये निकें
वायूपरि नकळत, द्रुत ये अिथे
मृत्यूपरि ये अचूक ये सखे

वादळ

अुठें मी महासागराच्या कुशीतून -
म स्ती म धें झेंप घे भूवरीं
दऱ्या आणि खोऱ्यांतुनी मी भ्रमं -
गात वेळूतुनी वाजवी बांतरी.

नदीशीं करी केधवा प्रेमलीला -
तिला नावरे आ पुली भावना
तिच्या खेळुनी अचळाशीं निघें मी -
मिळेना कुठें स्थैर्य माझ्या मना.

गिरीच्या शिराशी कधीं मत्त हत्ती -
परी झुज घेऊन मी खेळतों
कडाडून मेघास अन् अेकमेका -
वरी घर्षुनी नाचतों, घां व तो.

बळें चुबितां कोपुनी तत्क्षणीं जाय -
माझ्या मिठींतून विद्युल्लता
विलासी नि अुन्मत्त मीही नि तीहि -
नि दोघांतही धुद नि स ग ता.

फिरे मागुती प्रेमवेडीच वर्षा -
 तिला चैन कोठून माझ्या विना ?
 तिचे हात हातात- घेतां क्षणीं रंग
 माझ्या निराळाच ये नर्तना.

असें स्वैर हें चित्त माझे स्थिरेना -
 कुठें प्रेय ? निःश्रेय का जीवन ?
 अक्षुण्णकाल झाला न तों जाहलों मी -
 विचारामुळें या अशा अुन्मन.

नदीच्या तटानें असा हिंडतांना -
 कळी देखिली अेक मीं कोंवळी
 तिला पाहतां श्रेय माझे मिळालें
 मला पाहुनी आणि ती हांसली

तिचा गंध कांपीत गेला जिव्हारीं -
 असा विद्ध झालों न केव्हाच मी.
 असा गंध मीं सेविलेला जरी अेक-
 रात्रीं च वे भान वर्षा ग मीं.

तिला बोललों प्रीत देशील का तूं ?
 तुला देअु का मी दृढालिंगन ?
 तुझ्या पांथि सर्वस्व मी वाहतों गे
 तुझ्या वीण साहे न हें जीवन.

मला बोलली कापुनी ती भयानें
 “तुझी आणि माझी न प्रीती जुळें
 दृढालिंगनानें घुळीलाच जाणार
 वायो ! न का अग हें कोंवळें !

तुज्या स्पर्श मृत्यूच माझा तख्या
 सांग निर्मल्य देणार प्रीती कशी ?
 तुला वाहतें गध-प्रीतीच माझी
 दृढालिंगना घे दुजी प्रेयसी”

निळ्या सागरांतून आलों नि आता -
 निघे जा व या नील शून्यामधें.
 तुझ्या मीलनाची न आशाच केव्हा
 तुझी प्रीत नाहीच देवामधें.

अर्थें काय माझे ? भ्रमिष्ठापरी मी -
 निघे घेत धुदोत आ व र्त न
 तुझा गध माझ्या अुरीं या जळें हें-
 सये, जन्मजन्मांतराचें ऋण !

मधुवर्षा

हाय कुठें तू या हृदयाची राणी
मला झुलवितो मृगजळ होउनि तूं कां ?
दितति शिंपभर रमणिलोचनीं किंवा
गालावरतीं ओठीं अेकच घुटका.

काम माझिया तखिच्या नयनांमधला
गालावरुनी लाल ओघळुनी आला
म्हणुन लाल ही माणकापरी मदिरा
म्हणुनी धुंदी मादकता मद्याला.

गंध केशसभारामधुन तुझा ये
स्पर्श तुझा दे मृदुता पुष्ट स्तनांची.
चुबनामधे दाहकता तव जाळी
रतिसगामधि मिळे अेक मधुवीचि.

शांति मिळेना मला तुझ्याविण पोरी
 हृदयस्थाला या न मिळे विश्राम
 मी तळमळतो, लगमगतों दिनरजनीं
 या वसुधेला आज न अुरले व्योम

सिधुतलांतुन ये अुसळुन ये वरती
 भरुन अुषेचे प्याले पुरव मनीषा
 दाहि दिशांतुन, क्षितिजामधुनी ये ये
 व्योसामधुनी होअू दे मधुवर्षा !

कधीं

थंड हवा भोंवती सदा हवी
तप्त तळपता कधीं हवा रवी.
थडीची वाढ वाव या मजा
आंच कडकडून एकदां हवी.

हर्ष हवा जीवनामधें कधीं
शोक हवा जीवनामधें कधीं
हर्षाची वाढ वाव या मजा
धुंद वेदना उरीं हवी कधीं.

मधुची धुदी हवीच नेहमीं
आकंठच केधवां कधीं कमी
मधुची या वाढ वाव या रुचि
शांती हृदयीं नितात विश्रमीं.

शृंगाराचा हवा हवा सजा
 विरहाची केधवा जरा सजा
 काम कामिनी सर्वे लुटावया
 वैराग्याची कधीं हवी रजा

क्षुब्धताच जीवनासधें हवी
 विश्रांती आणि केधवा हवी
 जीवनास पूर्णत लुटावया
 मृत्यूची भेट एकदा हवी.

जलचक्र

रे मरणाहून भयकर हें !

जलचक्रापरि फिरतें गरगर भयकर ओढी जीवन हें
दुरुती दित्तें कमल-जलाचें जीवन मृत्यूचें मुख हें

ओढी, चुंबी, कवळी कोणा लाटेतुनि सुटता नच ये
या वेगानधि फिरणाऱ्याला वाटे फिरवी तोच स्वयें

पाण्यादरती लिहिती अक्षर लाटेमधि तों लाट मिळे
कमलदलांतुनि मधु गळतो पण त्याचा दुरुती वासच ये

लाटांचें हें चक्र मनोहर क्षणभरही नच बघतां ये
खोल खोल हा जाभी केव्हां जाणिव त्याची त्यास न ये

जलचक्राची अथांगता कुणि सागाया परतून ये
ओलांडू वा शके न कोणी या जलचक्राचीं वलयें

मैत्रिणि तू केव्हांही ये

मला मिळाला तुझा अशारा, मैत्रिणि तू केव्हांही ये
ये रतिसर्गां वा मधुरगीं, भर दिवसा, रात्रीची ये

सुखात असताना सखि ये तू, वा असता शोकी, विरहीं
अेकदांच येणार क्षणाची या यात्रीच्या भग्न गृहीं

तुझियासाठीं रसभोजन हें ठेविलें तनुपात्रीं या
रग ठेविले, छद ठेविले, या नेत्रीं अन् गात्रीं या

आणि फुलाचा हार गुफिला वाहाया तुझिया चरणीं
पुष्पें जातिल तुझियासर्गे गध असो वातावरणीं

तुझिया कोमल गौर करानीं घे ओडून माझ्या हृदया
हा जळणारा शांतव अग्नी वर्षुन शीत अनंत दया.

शृंगाराला मी न भिणारा तू तर अतिम प्रेयच मे
जीवन मजला प्रिय तुजलाही—जीवन माझे प्राशुन घे !

मधु विरही

जीवनांत या सत्य अंक ही घुदी,
जीवनांत या श्रेय अंक ही साध्वी !
म्हणोत हिजला चंचल वा व्यभिचारी
जीवनांत या प्रेय अंक ही साध्वी

या मधुवांचुन सुटे न कर्मफलेच्छा
या मधुवांचुन स्फुरे मुखीं नच गीता
व्यासोच्छिष्टित जर का ही मधु नसती
तर व्यासाचा रस-सागर हा नसता.

मज गीतेचें रहस्य कळु दे, न कळो
तरिही कृष्णा तुझे गुह्य मी जाणें
सहस्र नारी भोगाया या लोकीं
मधु प्राशाया हवीच प्राणपणानें.

चुंबिसि तू अनलासी

अटकर बांधा तुझा ग पोरी
 झुलविसी कमर जराशी
 हांसत थोडे, लाजत थोडे
 धरिसी पदर भुराशीं.

काजळ कांठामधून तिरपी
 नजर न जहर विलासी.
 अगाच अपुला फिरविसि वरवर
 कर कोमल कचपाशीं.

डोळघामधुनी हळुच घिटाओ
 शब्द अडे अधराशीं
 अजुनी कमळें अधोन्मीलित
 हृदयीं मदनविकासी.

तू मानेला देतां हिसडा
 आमत्रण प्रलयासी
 हृदया माझ्या सावध अजुनी
 चुंबिसि तू अनलासी.

चंचल सखी जीवन

चंचल सखि जीवन तुझियापरी
चंचल तुझिया सखि नयनांपरी
वक्र असे भ्रुकुटीसम हैं तुझ्या
निम्नोन्नत तुझिया केशापरी.

कुटिल असे केशासम हैं तुझ्या
सरल असे नासेसम हैं तुझ्या
जीवन भाळापरी विशाल गे
ओठांसम रगित रगे तुझ्या.

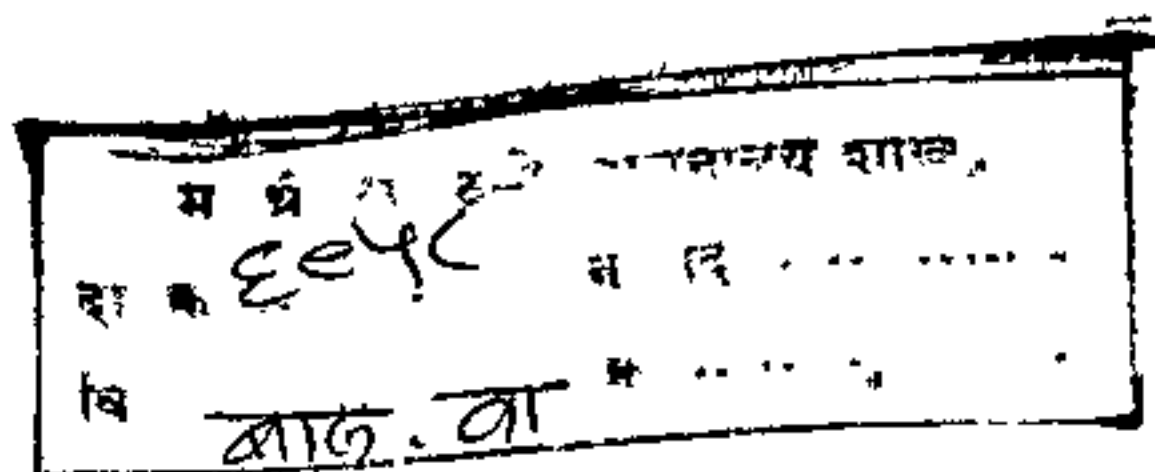
ओठांसम जीवन आहे तृषा
श्वासासम सातत्याची स्पृहा
दौहृदिनीं हृदयर्थीं तुझियापरी
अर्थं तयाचा निघे हवा तसा

चारित्र्यासम तव अज्ञेय हैं
अन् शाश्वत प्रीतीअितुकेंच हैं
हैं कठोर तुझिया वक्षापरी
चाखतेपरी तुझिया धुद हे.

जाणिसी न तू स्वतःस गे जशी
 जीवनास जाणिव नाहीं तशी
 सत्य नको जीवनास वा तुला
 नग्नतेपुढें न ठरे अुर्वशी.

माझ्यासम कोणी भोगी खुळा
 जाणुन घे जीवनास अन् तुला
 सांगु नये तें रहस्य सागुनी
 रुष्ट करी जीवनास - प्रीतिला

कांचन

हवेंच अग्निमाजि या जळावयास काचना
जळो जळावयास योग्य - तूं परतु हांस ना
चुकायचें न हें अतां, वृथा कशास भीरुता ?
प्रकाशुं दे तुझ्या कणाकणांतली सुवर्णता.

तुला मिळे जळामधें असीन शांतता अशी
कधीं न सपणार हें असेंच काय मानिसी ?
तुझ्या सुकांत मारुवास जागवावयास हें.
न मोक्ष हा तुझा - तुला अथून जावया हवें.

मिळे दुज्या क्षणींच धाव अरणीवरी तुला
नवीन धाव देतसे नवीच चारुता तुला
कुणी तुझी पिळून तार काळजास काढिली
तुझी मलीनताही अग्नीच्या द्रवांत क्षाळिली.

बने, तुझी अलकृती - प्रभा द्रवे तुझ्यांतुनी
तुझ्याविना न शोभवील वक्षभाग मामिनी.

कशी सांग येऊं ?

कशी सांग येऊं लेवू साज मी कशाचा ?
मला थांग लागे ना रे तुझ्या अंतराचा !

कौमुदीचें रेशमाचें वस्त्र अंगीं माझिया
कृत्तिकांची कर्णभूषा शोभते कानीं प्रिया
सिंधुच्या लाटा रुपेरी पैजणें पायांत या
मी अशी नाचे पिशी हा नाच माझ्या प्रीतीचा.

केश काळे दाट माझे सोडुनी मी मोकळे
चांदण्यांची वर्षली अगावरीं माझ्या फुलें
दाह माझा हा शमेना अंतरीं देवा जळें
सोडुनी निश्वास शोधी श्याम माझ्या स्वप्नचा.

मी उषा होऊन आलें लाल कोमल लाजरी
घे मला नारायणा, ओढून घे आतां उरीं
लाजुं दे मी, घे बळानें ओढुनी ही नोवरी
मी हसे नाचे जळें रे गात प्रीतीची ऋचा.

हळूच

हळूच येअुनी अुभी समोर राहिलीस तू
हळूच बोललीस तू, हळूच हांतलीस तू.
समोर पाहिलें - कशी अुषा अवेळ हासली !
नि मानसात लक्षबिंब बिंबुनी प्रकाशली ?

खट्याळ काहीं बोलता खळाळ हासला झरा
विनोद, काव्य यामधें प्रवाह वाहला जरा
हळूच बोललीस तू ' तुम्ही नथोर का कवी ? '
अजून बोल हा तुझा स्मरे - मनास तोषवी.

न धीर हो तरीहि पाहिलेंच - सीही लाजरा
तुझाहि शब्द गद्गदून हो क्षणार्ध कांपरा
क्षणार्ध अेक आणखी दिसे मला तुझ्या मुखीं
विलोल, दिव्य, कांहिसे - क्षणात रोधिलेंस कीं.

तुला स्मरे न आज हें - मला पटे न आजचें.
खुळ्यास या मला कुठून सत्य आकळायचें ?
तुलाच विस्मरावया कितीक धुदती निशा
तुझ्या स्मृतींत रगती नि भंगती किती अुषा.

रूपाची परिपूर्णता

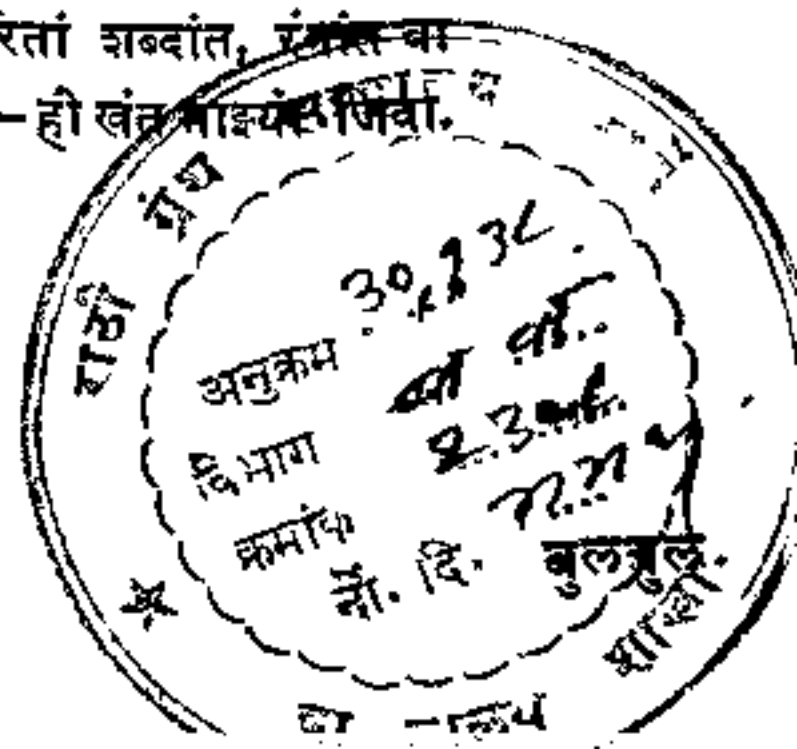
रूपाची परिपूर्णता नच कुठें याहन मी पाहिली !
गौरांगांतुन कांति ही अजळली, सर्पाकृती सौष्ठव.
मुद्रा ही सुकुमार सुंदर, किती रेखीव हें मार्दव
ही स्नाताग अुषा प्रसन्न, पहिली वेदांत जी वर्णिली.

मोत्यांचे सर हे तुबद्ध तुझिया या केशवधावरी
केशांचा रस श्याम प्राशुन मिळे का तेज घाना असें ?
कांतींतून तुझ्या न कांचन खुलें हें क्षुद्र निस्तेजसें
साम्राजें सगळेंच सुंदर कसें, सध्या - अुषा - शर्वरी ?

गधाची जणु मद लाट अुठते - हें अार्जवाचें स्मित
श्रद्धेचीं बलये अथांग तुझिया नेत्रांमधें दाटतीं.
हें माधुर्य असीम शब्द कुठल्या वीणेंतली झकृती ?
येअी स्वप्न सभोर काय ? बघतो होअून मी विस्मित.

सौंदर्या ! तुजला न येअि धरितां शब्दांत, रंगितां वा
कालातीत तुला न मी करू शके - ही खंत माझ्यांजिवा.

★

राजीव ते लोचन

कोणाची हिमगौर कांति बघुनी मी धुद झालों क्षण
कोणी लाडिक, अच, रेखिव कुणी, श्यामा कुणी रेशमी.
कोणाचे स्तनयुग्म भारिति मला, मी विस्मरें मीपण
काळा कुंतलपाश मोहवि मला पाशामधें बद्ध मी.

कोणाचें मृदुहास्य, चाल अथवा पाहून हसीसम
माझी चचल दृष्टि हो स्थिर जरा सौंदर्य तें पाहुनी.
लज्जामुग्ध कुठें बघून युवती किंवा कुठें विभ्रम
मी आसवत न तृप्त होय मुळिही ती चारुता प्राशुनी

‘सौंदर्याविर भृग नाचसि कसा तू लुब्ध माझ्यावरी ?’
आहे प्रश्न खराच हा न तुजला मी श्यामले आकळे.
अंतःसिंधु नितान्त शांत, न रिघे येथें कुणी अतरीं
या पृष्ठावर नाचु देत लहरी किंवा कधीं वादळें.

मातें आज सये हवेत असले राजीव ते लोचन
अंतःसिंधुहि तरं जे अुठविती, लाटा तळापासून.

दे तो हात करीं

गे माझ्या रसिके तुला करितसे माझी कला अपंग
तू काव्यावर लुब्ध या, प्रिय असे का गे कवी शोभने ?
माझ्या धीटपणास तू कर क्षमा, होवो तुझा क्षोभ न
गे होवोत कठोर ना मजवरी प्रेमाद्रं तीं लोचनें.

मीं तेव्हां म्हटली सभेत कविता जी होय तूतें प्रिय
तू होतीस समोर फक्त न कळे मीं काय अुच्चारिलें.
काव्यां काजळकांठ वर्णित तुझे, निव्यजि नेत्रद्वय
हे सकेत तुला न काय रुचती ? किंवा न तू जाणिले ?

माझी होशिल काय ? सांग रसिके मी तूज पृच्छा करी
का तू शातविशील श्वासुन अुरीं हे अूमिले वादळ ?
प्रीती काय मला न आजहि कळे मी अेकला भूवरीं
का तूं देशिल स्फूर्ति ? काय प्रतिभा होशिल तू अुज्ज्वल ?

दे तो हात करीं सलज्ज असु दे निष्पाप ते लोचन
किंवा मानसि मानिनी अलग तूं काव्याहुनी जीवन ?

काष्ठांतून उठेल अग्नि

कां तूं स्तब्ध ? तुला न काय रुचली माझी प्रियाराधना ?
माझी चूक असेल गे तर तुवां मातें करावी क्षमा.
मी तों अनुन्नत, धुद, कोठुन मला वाटे जगाची तमा
तूं शालीन, कुलीन जाणुं न शके गे मी तुझी भावना.

मीं तूतें दिधलें अुपायन नको अळ्हेर त्याचा करूं
माझें अतर शुद्ध, सुदर नको देअू अशी वेदना.
हें तों लांचछन पौरुषात्त म्हणुनी माझी तुला प्रार्थना
हें निष्प्रेम जिणें अत्तह्यच अधिक्षेपें नको तू करू.

भागें - जें नच भागुनी मिळतलें - जें दिव्य अूर्जस्वल
त्याचा देवि तुझ्या अुरांत न फुले स्फुल्लिग का अेकही ?
यानें मी जळतों अशान्त - जळु दे मी आज सर्वस्वही
त्वत्प्रेमाविण शून्यवत् मज गमे हा रम्य अूर्वोत्तल.

प्रीती आणि असेल अतरिं तुझ्या, गे तोड तूं भीरुता
काष्ठांतून अुठेल अग्नि तखि तू माझ्यांत सामावतां.

ये माझ्या कविते

ये माझ्या कविते, सुनीत प्रतिभे ये येथे तू मागुती
तूतें पाठविलें स्वतः सखिकडे सांगावया हृद्गत
ये येथें परतून तू जरि गडे झालीस नर्माहित
गे तूझ्याहुन वेगळी मुळि नसे माझ्या मनाची स्थिति.

मी माझ्या म्हटलें मनांत कविता ही चित्रलेखा स्वतः
का माझे अनिरुद्ध भाव सखि ही दावील ना रेखुनी ?
गेलों मोहुन धुद होअुन अुषःस्वप्नामध्ये रंगुनी
तो वक्षीं पदलांछनेंच मिळतीं, येतीं न जीं दावितां.

माझे जीवन क्षुद्र, प्रीत न मिळो - प्रीती न ये अर्जवे
हा आघात परतु व्यर्थ तुजला नर्मान्त माझ्यास्तव.
हा माझ्या रसिकेकडून कविते व्हावा तुझा गौरव ?
दुर्देवास बघून सांग नयनीं रोधू कशीं आसवे ?

गे माझ्या कविते, कुठें सखि असे सामर्थ्य तूझे महा ?
कीं स्वार्थास्तव योजिला म्हणुनिया निःसत्त्व हो मत्र हा ?

व्योमाच्या हृदयांत शल्य रुतलें !

या तीरावर, कातळावर बसे - येथे अुदासीनता
सध्येचे मधुराग सपुन अता, ही पातलेली निशा.
खाली ओहळ क्षुद्र वाहत असे - सोडी न हा सथता
सारे श्यामल आणि धूसर - चढे माझ्या मनाला निशा.

येओ शीत समोर घेअुन सवें रानांतला गंध हा
या माळावर लोळतो गडबडा अन् स्तब्ध होओी जरा.
आकाशांत न चांदणें अजुनिही - किवा शशीची कला.
मी पाण्यावरचा तरंग बघतो ह्या धांवता, नाचरा.

हो झाडींत विलीन डोंगर दिसे हे शृंग त्याचे वरी
व्योमाच्या हृदयांत शल्य रुतलें असें मला भासतें !
काळे सोडुन केश दे विरहिणी शोकार्त ही शर्वरी
ठेवी दाबुन वेदना हृदयांची सांगे न हीं हृद्गतें.

त्या तीरावरुनी कुणी अुडत ये हें अेकलें पांखरु
होओी धस्त अुरात - ये सय तुझी - कैसे मना आवरुं ?

तें मृत्यूपरि गूढ

“ हो पत्रास विलंब - होभील क्षमा - निःशंक मी याचितां
या स्नेहार्द्र मनास मी पण वृथा देवा दिल्या यातना.
मातें गौरविलें किती पण तुम्हा थावी कशी कल्पना ?
काव्यात्मा तुमचा नि अंक कुठली सामान्य मी क्षुद्रता.

आहें मी तुमचीच आपण मला आज्ञा हवी ती करा
सेवा घ्या समजून शिष्य अथवा - द्या जीवना सार्थता.
किंवा मैत्रिण मानिलीत तर ती मातें किती धन्यता !
या वैवाहिक बंधनास पण ही व्हावी अशी कां त्वरा ?

संपे आमरणान्त जें न असलें देवा दिलें कां ऋण ?
कां चैतन्यमयी शिल्लेस करुनी रामा तुम्ही याचितां ?
आहे जीवन थोर हें मजमुळें येवो न या रुद्धता
हा मातीस मिळे सुगंध जर मी काव्यास या कारण.

भायेंचें अपुल्या जमेळ न गमे का कोण तें जीवन
तें मृत्यूपरि गूढ ओढित मला - जाणाल का मन्मन ? ”

या जन्मीं न पुनश्च

माझी चूकच ही कशास फुल्ली प्रीती ननामाजि या ?
तूतें अर्पयली कशास ? लिहिलीं काव्ये कशाला वृथा ?
प्रीती या हृदयी परतु न शके जिकू अहकारिता
साधिक्षेप म्हणून तू अधळशी प्रीतीस या लीलया.

प्रीतीची मजला न माहित असे ती संस्कृति कोणती ?
तूं मातें शिकवूनही नच कधीं येतील आचारितां.
प्रीती राहिल काय सशय मला प्रीतीस तस्कारितां
जाणें अेक विशुद्ध भाव दुसरें नाहीं मला माहिती.

मी प्रीतीस तुझ्या न योग्य कळतें, आता मला शोभने,
माझ्या अर्तारि भाव सुदर परी येती न ते दाविता.
माझी अुत्कटता असह्य, नडते माझीच तापेक्षता
प्रीतीवांचून मी जगात जगुनी दावीन माझें जिणें.

या जन्मीं न पुनश्च याचिन तुला, होअू नको कातर
मी बाळांवर प्रेम या करिन मी प्रीती निसर्गावर.

हा धुंद वैश्वानर—

ही माझी मिथिला समोर जळतां माझी म्हणू मी कशी ?
 ही माझी मिथिला समोर जळतां मिथ्या म्हणू मी कशी ?
 ज्वालांच्या जणुं नर्तनांत रमली, स्वप्नांत मी पाहतों
 कीं सोडून पुरुरव्यास विरहीं व्योमीं निघे अर्बशी.

हे प्रासाद—विलास, भोग रतले ज्यांच्यांत रात्रदिनीं
 तो आतां अनलीं अनग जळतो शोकामध्ये लोळुनी.
 इच्छा आणि वासनाच जणुं या—हा लोक आक्रोशतो
 पेटे हा अभिमान—दीप्ति अुठली या चद्रशालांतुनी.

हें सामर्थ्य—तृणापरी जळतसे दुर्लभ्य हा डोंगर
 आशा ही—धग लागुनीच जळती हे कुज चेतोहर
 होअी तप्त नदी, सरोवर कडे, हो क्रुद्ध किंवा क्षमा
 संपे. या कळसामधून प्रकटे हा धुंद वैश्वानर

आहें मीहि विदेह, शांत बघतो हें अग्निचें वादळ
 प्रज्ञा हो स्थिर ही परतु नयनीं धूमामुळें ये जळ !

सखि हा धुंद हुताशन गे

हे तुटणारे बंध न पोरी
हे तुटणारे पाश न गे
प्रदीप्त शाल्यावरो विकलेना
सखि हा धुंद हुताशन गे.

तू ओठांनीं वदसी भलतें
ओष्ठ न वाणीस्तव प्रणयीं
शब्द अेकही कसा न अुमटे
तुझिया हृदयापासुनि गे ?

या अग्नीनें जळशिल पोरी
आणिक अेक दिनीं केव्हां
अुठेल ज्वाला वातावरणीं
आकाशाला आसुन गे.

जळेत सीही, तुज मज राहिल
अन्य न शोकावांचुनि गे
हृदयामधलें स्रवु दे अमृत
तोंवर ओष्ठद्वयांतुन गे.

परंतु

वळणावरतीं वळलों जों मी
 अुभी समोरच तों तू अवचित
 क्षणार्ध फुललें तुझिया ओठीं
 तें पूर्वींचें मधुमदस्मित

क्षणार्ध अेकच मला न कळतां
 माझे ओठहि विलग जाहले
 हास्य न आलें ओठावर तों
 तूं अपुलें मधुस्मित आवरलें.

आवरलें स्मित आणिक तत्क्षण
 नजर आपुली वळविलीस तू
 आवरलें जें आलें ओठीं
 आवरलें सारेंच . परंतु . .

नांव तूझें काढितां

नांव तूझें काढिता कां घाव तो होजी मला ?
काव्य तूझें वाचितां माझ्या सले कां अंतरीं ?
सपलें तारेंच आता ! ती कुठें गेली अुषा !
राहिल्या मार्गें स्मृती - ताराकिता ही शर्वरी.

भावनांचा खेळ झाला आणि मी बाजी हरे
प्रेम ही बाजी न केव्हां मानिलेली मीं जरी.
जिंकिलें तू - जिंकणाराच्या मला ठाव्या कळा
हारलों मी - या जिताची सपली ना माधुरी

मी न भिक्षा मागणारा - मागतों काहीं न मी
मानभगाचेंच आतां शक्य या माझ्या अुरीं.
अमृताचा कुभ मी तूझ्या पुढारीं ठेविला
तू पदाघातें दिला लोटून तो या भूधरीं

घाव हा ताहीन मी यानें जरी घायाळ हो
का तुला छावें अलें तूतें नको जें मी तरी ?
जीवनाला गे त्वरा मृत्यूपरी - मी चाललों
ही निरोपाची घडी - भेटू कधीं कालांतरीं.

पुनश्च तूच ?

येसी काय पुनश्च तूच जहरी द्याया मनोवेदना ?
 हा! दुर्दैव अखेर तूच उठसी का मथनांतून या ?
 येसी लालस रूप घेऊन नवें, माझीच तू लालसा
 तू माझा अतिथी, हलाहल असो मी सिद्ध आलिंगना

लक्ष्मी, कौस्तुभ, पारिजातक, सुरा यातील यावें कुणी
 देशी तू विषयुक्त नद्य पुढती, तृष्णेत मी व्याकुळे
 देशी तू विषकन्यकाच मजला आव्हानुनी पौरुषा
 आहे रत्न फुलातही मजसि का ज्वालाच रे प्राक्तनीं

ये तू जाळित भावना - जळत ये या सिंधु पृष्ठातुनी
 ये तू जाळित स्वप्न धुद तरळें निद्रेंत जें माझिया
 ये तू जाळित चारुता - ज्वलित हो - जें जाळण्या योग्य तें
 ये तू जाळित जीवना - जळत मी रे रोमरघ्रातुनी

भाळीं चंद्र न माझिया, नच उठे गगौघ केशांतुनी
 मी कठस्थ तुला करीन, उठुं दे ज्वाला शरीरांतुनी.

तुझे नि माझे व्हावे मीलन

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
रुचे न या वसुधेला ग
मृगनयनांतिल अश्रूवांचुन
गध न या मातीला ग.

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
मान्य न या वायूला ग
विरहीं नि श्वासाविण त्याच्या
हृदयिं न पेटे ज्वाला ग

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
रुचे न हें सिंधूला ग
निज हृदयापरि तळमळणारा
सग हवा दु खाला ग

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
मान्य न हें व्योमाला ग
विरहावांचुन मोजिल तारे
वेडा कोण कशाला ग

तुझे नि माझ व्हावे मीलन
 रुचे न हें रजनीला ग
 अर्घ्य हवे तिज नयनांमधले
 जागृत मध्य-निशेला ग.

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
 मान्य न हें मृत्यूला ग
 भय त्याला हें मृत्यूवांचुन
 भोगू स्वर्भोगाला ग.

तुझे नि माझे व्हावे मीलन
 सह्य न हें नियतीला ग
 तिच्या सुनीतामधला अतिम
 चरण असे लिहिलेला ग ,

सांगा ना

“ सांगा ना कविता कशी जुळवितां, ? येती कसे भाव हे ?
येती हे अनुरूप शब्द कुठुनी ? सांगा रहस्यार्थ ना
मातें ही शिकवा कला, ” सखि कुठें सागून हें काव्य ये ?
का गालावरचीं स्मितें शिकवुनी येतील देता कुणा ?

दृक्क्षेपें तुझिया अनंत कविता माझ्या स्फुरे अतरीं
हें नेत्रद्वय अन् कपोल यमकें कीं साधिलीं सारखीं.
ओठाची अधरास ओक अपुमा, हें हास्य प्राप्तापरी.
तासा ही तर गे अनन्वय असे - नाहीं कुणासारखी.

अुत्प्रेक्षेपरि केशभार, तुझिया दृष्टींत आहे धवनी.
दृष्टान्तापरि वक्षभाग रमतो, भ्रूभग श्लेषार्थ दे
हा दैवी विलसे प्रसाद तुझिया गौरांग कातींतुनी
आहे हसगती अपहनुति, तुझ्या रूपामधीं रूपकें.

आहे का हृदयात प्रीत ? तर गे अर्थांतरन्यास हा
काव्याचा न मिळे रसग्रह मला हें दैव माझें पहा !

दिनयामिनी

करिलों दिवसा रात्री कधिही
तुझेच चिंतन
तुझेच दर्शन.

या चंद्राची बघतां तुषमा
तुझे आठवण
तुझेच दर्शन

परतु या चंद्राला सुमुखी
तुझे सुहास्य न
तुझे न दर्शन

या वायूच्या लहरीमाजी
तुझेच स्पदन
तुझेच स्पर्शन

परतु या वायूभूषि कोठें
तुझे न जीवन
तुझे न दर्शन

मी शुक्राचा बघतो तारा
तुझेच लोचन
तुझेच दर्शन

परतु या तेजामधि कोठें
ते करुणाधन ?

तुझें न दर्शन

उषेस बघुनी मला स्मरावें

तुझेंच आनन

तुझेंच दर्शन

निटिलावरती परी उषेच्या

तुझें सुकेश न

तुझें न दर्शन

फिरतीं विरहों मी एकाकी

असाच उन्मन

कुठून मीलन ?

मला कळे ना माझें काहीं

कळें न प्राक्तन

तुझें न दर्शन.

तुझें न लोचन

तुझें न आनन

तुझें न स्पर्शन

तुझें न दर्शन.

कमलामधुनी भ्रमर उठेना

नाजूक डोळे, नाजूक काती
 नाजूकता कच पाशावरती.
 उत्तुकता ओठांवर नाजूक
 भ्रूभगांतहि नाजूकता ती

गलांवरतीं हस्तरें मर्दव
 नासेवरतीं कोमल आर्जव
 वक्षावर तारुण्य उतासे
 मुद्रेवरतीं अजुनी शैशव

या भुवयाच्या वक्र धनूला
 नासेचा शर तरल योजिला
 बघणान्याला न लक्षतां तू
 शरावांचुनी आणि विधिला.

नाजूकतेचा बध तुटेना
 कमलामधुनी भ्रमर उठेना
 मधुकोषातिल मधु तपेना
 हा मरणाचा छंद तुटेना

पीत जर्द नागीण

स्वरूप कांतिचा झळाळ नाचे फिकेच माणिक, मोति, हिरे
स्वप्नापरि जग भासे बघता राजिव लोचन हे गहिरे.

घुष्ट, धुद घवघवीत अवयव सुसभुत नाचे वर नवती
मस्त कसा भोगी मुख लोळत, बुचडा हा मानेवरती
कटघार नेत्राची लखलखता लोळण घेती वीर पदीं
रत्तरसलेले पयोद बघुनी कामि जिवाची प्यास हरे.

मुद्रेवरतीं हास्य नाचरे मोहजाल जणु मदनाचें
विभ्रम नाजूक भ्रम निर्मो हा रोमरोमामधि मद नाचे
प्रतिक्षणाला लेई नवता स्वरूप तुझ्या सखि वदनाचें
कुणा कवीची कविता जणु ही शृंगारिक करिते नखरे

पीत जर्द नागीण डलते सहज हस्त कितिकास उरीं
कैफ चहुन एकादा घाली मणी खुडाय्या हात शिरीं
तनुपाशामधि झुलवी त्याला चढवी वळसे ही जहरी
श्याम कुणी नाचे शीर्षविर जो न कधीं रतियुद्ध हरे.

या मातीला असेल आत्मा ?

या मातीला असेल आत्मा ? असेल पुनरुत्थान कधी ?
 मृत्यूच्या शून्यांतहि जाणिव अस्तित्वाची राहिल का ?
 असे असेलच तर सखि मजला तुज विस्मरतां येइल का ?
 शरद कौमुदींतुन उठलेलें स्मित सखि मी विसरेन कधी ?

मी विसरेन कसा ? निशिगधामधुनी उमलत शब्द तुझा !
 मी विसरेन ? उषःस्वप्नांतुन कोमलता घे स्पर्श तुझा !
 धुंद कशी ये विस्मरता तव केशांतिल गधामधली ?
 मृदुता विस्मरतां येइल का तुझिया नेत्रद्वयामधली ?

मी विसरेन कशी ती लज्जा, लालस, कोमल, गाढ मिठी ?
 मृत्यूच्या स्वप्नात तरल हें स्वप्न विरल होईलच का ?
 आणि वेदना चिरविरहाच्या अतर्यामीं या जळती
 मृत्यूच्या निव्रंत तयांना निद्रा क्षणभर येइल का ?

दे मज ती अभिरामा !

तुझ्या चिंतनावांचुन कांहीं सुचे न मज दिनरातीं
निशेंत रगे उषा नि चंद्रम दिवसां व्योमललाटीं
मला कशाला चिंता आतां काय व्हायचें अतीं
मी न मोजितों तारे किंवा मी न मोजितों प्रीती.

मला खुळा म्हण - धनद्रव्यावर मी न असें जगणारा
त्याहुन आहे प्रियतर मजला तुझीच काचनकाति
तुझिया नामामधि मज वाटे कांहीं अद्भुत जादू
या नांवास्तव आज हवीतर उधळुन देइन कीर्ति.

मी होउन नागीण डखिली माझ्या क्षुब्ध उराला
मी होउन ही धार वेधिली माझ्या वक्षावरतीं
मीच पुढें धावून झेलिली विद्युत या बाहूनीं
तू वा मृत्यू वाचुन आता कोण मला सागाती ?

या जन्मीं जर योग नसेलच तर माझ्या हे नियती !
या देहाची फिरुन एकदां तुडवच तू जलमाती
कैवल्यच ती, तिज वाचुन मी जाणार न विश्रामा
फिरुन एकदां दे हे काळिज, दे मज ती अभिरामा

ही जीवनाची गती

धन्वी त्या पुरुषोत्तमासहि कसें क्लीबत्व ये शेवटीं ?
इद्राचे व्यभिचार त्यास शरिरीं देतो हजारों भगें.
हा द्यूतात हरे, युधिष्ठिर तरी लावी पणा द्रौपदी
सागे धर्म अधर्म लाजत, 'नरो वा कुजरो वा' म्हणे.

कृष्णाचा पडता प्रसंग फिरला चक्रासवें शब्दही
कृष्णाचे सुत मद्यधुद कलहें नेतो कुलाला लया.
पाचाली क्षणमात्र का नच परी कर्णात वाच्छी मनीं
दे कौमार्य न अर्घ्य देई जणु ही कुती स्वत भास्करा.

बुद्धाचा हतबुद्ध सयम ठरे, मासाशनानें नरे
विश्वामित्र खुशाल हाड चघळी कोणी असो श्वानही
ब्रह्मानें निज निर्मितीस चळता भोगू नये काय हो ?
झाडा आड लपून राम कपटें वालीस वेधी अरे !

श्रद्धा, पौरुष, नीति, सयम ढळे ही जीवनाची गती !
हें आकर्षण बधनात अवघे आक्रोशती, पाचतांनि!

★

तूं मी मीलित व्हावें :

तूं मी मीलित व्हावें
हैं नियतीत न साहे
तर होउन ये वायू
गधित, तरल, क्षणायू
तूं दैवीं न सुगधा
तर ये क्षण निशिगधा
निशेत या उमलावें
तूं मी मीलित व्हावें

तूं प्रमदा अनुरागी
जर माझ्या नच भाग्यीं
रागिणि हो तरलागी
वेढून मज सर्वांगीं
हृदयामाजि रिघावें
तूं मी मीलित व्हावें

ये स्वप्निल मधुराणी
स्वप्नांची अधिराणी

ये जागृत असतांना
 मधु ही कटु घेतांना
 तू जिव्हेंत विरावें
 तू मी मीलित व्हावें

तू प्रियदर्शन राणी
 नच देवांत हिमानी
 आदर्शांत हिमाच्या
 उसळत काति उषांच्या
 या शोभेंत दिसावें
 तू मी मीलित व्हावें

चुंबन कोठुन ओठीं
 स्पर्श न जेथ ललाटीं
 तर माझ्या सखि ये तू
 पूर्णालिंगन मृत्यू
 मीलन होत निजावें
 तूं मी मीलित व्हावें

गंध नको निश्वासूं

बकुळीच्या शुष्क फुला
अजुनी कां गंध तुला ?
अजुनी कां निश्वास्त
हृदयांतिल शोक खुळा ?

विरलेलें स्वप्न धुद
अजुनी तुज आठवते ?
कालवती हृदयांमधि
गधामधली गीतें ?

सपलेंच सारे पण -
स्वप्न तुझें सपेना
सपेना ग धा तिल
आर्त, मुग्ध ही करुणा.

स्मरतो तुज गौरीचा
केशपाश धुद, श्याम ?
तय येतां ग धा चा -
थरथरतो रोम रोम.

स्मरते तुज ती सध्या
 तो क्षण सावेग मत्त ?
 पायतळीं गळणा रे
 ते पराग शापभ्रष्ट ?

थरथरला ओठावर
 क्षण विरही - पण अनत
 चपलेच्या पक्षांनीं
 आकमिला व्योमक्षथ.

गंध मको निश्वासूं
 थांबव हे आर्तगीत
 काळजांत शल्य सले
 तुजला माहीत प्रीत !

कलावती तूं कलहंसी

बुझा नि भाझा झाला तौदा
प्रीतीचा भर हाटीं ग
द्रव्यावर लावण्य भाळतें
प्रीत असे उफराटी ग.

प्रीत असे उफराटी पण गे
कलावती तूं कलहंसी
कुण्या कुलवतीहून सखी तव
अव्यभिचारी प्रीती ग

विषय विषानें रसरसलेले
तीर घुंद तव नजरेचे
काजळांत भाखून वेधिले
काळजात मजसाठीं ग.

कमर अशी मुरडून लचकली
नागिण पिवळी घे वळसा
नासेच्या थरथरत पाकळ्या
भिवई उच ललाटीं ग

मी माझ्या हातांनीं केला
 सैल पितारा केशांचा
 कुलयुवतीची लाज प्राशिली
 मीं तुझिया सखि ओठीं ग.

चुरे मोगरी वक्षावरती
 गंध दाटला सर्वांगीं
 तुच्छ लेखिलें जग मातीचें
 स्वर्ग मिळाला हातीं ग.

अन् जातांना मिठींत कवळुन
 म्हणे 'इयान् येशील कधीं ?'
 वाट पाहती भोळ्या राधे
 निशिदिन घमुना काठीं ग

सौंदर्या !

तें चांचल्य उरे न आज, नुरली ती प्रीत डोळ्यांतली
त्या लाडीक, सुडौल, गोड हनुची आतां नुरे चारुता
या हास्यामधुनी न साडत प्रभा, गालीं उठेना खळी
नासेंतील न आज आर्जव दित्ते, ओठीं न शालीनता

कांतोलून उठे न यौवन अता, हा साज बाकी उरे
गेले मौकितक ते कुठें न कळलें, हातीं तुझ्या शिंपली.
याची जाणिवही तुला न बघुनी काळीज माझे चुरें
जातांना दिसली न काय तुजला ती दीपमाला जळीं ?

गेलें त्यास्तव मात्र मी झुरतसे, तें स्वप्न माझे कुठें ?
आतां स्वप्न मिळेल काय मज तें गे कालनिद्रेंतही ?
मी धारेवर वाहतों, न दिसते ती दीपमाला कुठें.
ती शून्यांत उषा विलीन, बघतो मी व्यर्थ शून्यांतही !

माझे प्रेय मिळेल काय मजला त्या पुडरीकापरी ?
सौंदर्या ! पळतो तुझ्यास्तव उरीं, मी जन्मजन्मांतरीं.

तें स्वप्निल सौंदर्य हवें

आज अचानक तुझी आठवण
हृदय विदारित आली ग
हृदयामधला शूल हलवुनी
अश्रुजळानें न्हाली ग -

एक वेदना हृदयीं माझ्या
एक वासना जळती ग
रोष कशाचा ? कटुता कसली ?
मीलन नव्हतें भाळीं ग -

सौंदर्याचा तुझ्या ऋणी मी
तू मजला सखि स्वप्न दिलें
या स्वप्नातें व्योम दिलें मज
इंद्रचाप आभाळीं ग -

या स्वप्नांना मृत्यू नसे ग
नच मातीचा स्पर्शहि या
ही तर माझ्या आत्म्याच्या सखि
दाहांतून निघाली ग -

शाय असे पण या स्वप्नाना
दाह असे सखि शीतल हा
शल्य राहिलें रुतुन, वेदना
वरुनी सर्व निमाली ग -

या स्वप्नाना मुक्ति हवी तर
तें स्वप्निल सौंदर्य हवें
तें न मिळे, या चिर स्वप्नाची
सगत भर्जासि निळाली ग -

कितीक वळणें वळलों !

कितीक वळणें वळलों तरिही देव न माझें वळलें रे !
कितीक मरणें जगलों तरिही श्रेय न मज आकळलें रे

भोगामधुनी, त्यागामधुनी, सुखदुःखातुन एक व्यथा
सौंदर्यानि, स्नेहप्रीतिने अतर माझें जळलें रे

माझें नसतां कांहिच कोठें 'माझें माझें' मी म्हडलें
हातामधले सिक्किताकण ते बघतां बघता गळले रे

मीं केलीं शून्याचीं गणितें शून्य उणें हाती माझ्या
नियतीनें झुलवून श्रमविलें, वाया मजला छळिलें रे

काय कुणाचें मी देणारा ? मी नेणार नसें काहीं
इर्थें तुडवितों निरर्थ माती, अंग तियेनें मळलें रे

या सुरईवर गूढ गीत हें अर्थ त्याचा उकलेना
मात्र त्यांतिल पय प्राशुनियां मस्तक माझें भ्रमलें रे

ऐलतिरावर, पैलतिरावर श्रेय नसे, मन गोंधळलें
कुठें न काहीं माझें कळलें, कळलें तरि मन चळलें रे !

निष्पथ यात्री

जीवन माझे म्हणजे स्वप्नें दिन रात्रीचीं
कोठें पडतात पदें या निष्पथ यात्रीचीं ?

रात्रीच्या स्वप्नाला मीच हसे भर दिवसा
जीवनकलहासाठीं होतीं मी क्षुद्र, पिता
काय निशा स्वप्नांना ज्ञात असे वास्तवता ?
घनद्रव्यावर जगते हळवी काव्यात्मकता.

घनद्रव्यासाठीं या मुखवटा, तुवेश हवा
लोभ हवा, द्वेष हवा, आर्जव अन् दम हवा
खोटी अनुभूति हवी, खोटें मृदु हास्य हवें
जिव्हेवर मधु हवाच, हृदयांमधि जहर हवें

जीवन माझे म्हणजे स्वप्नें दिनरात्रीचीं
कोठें पडतात पदें या निष्पथ यात्रीचीं ?

रात्रीच्या स्वप्नाला ताराकित व्योम निळें
 रात्रीच्या स्वप्नांमधि दिवसाचें स्वप्न जळें
 भूपापरि निश्वासत गद्य उठे काव्यात्मा
 स्वप्नापरि तरल, घुंद स्पर्शी स्वप्निल व्योमा.

चांदण्यात न्हात, गात नाचे हा पूर्ण तग्न
 व्योमाशीं कुजबुजतो हा स्वतःमधेंच मग्न
 क्षितिजांना धरून करीं, कवळी हा गद्यवती
 तिच्या मधु गधानें यांच्या हृदयीं शांती.

प्राचीला पुसतो हा 'केव्हां येणार उषा'
 याच्या निद्रेताठीं सोडी कचबध निशा
 जीवन माझे म्हणजे स्वप्नें दिनरात्रीचीं
 कोठें पडतात पदें या नि एष थ यात्रीचीं.

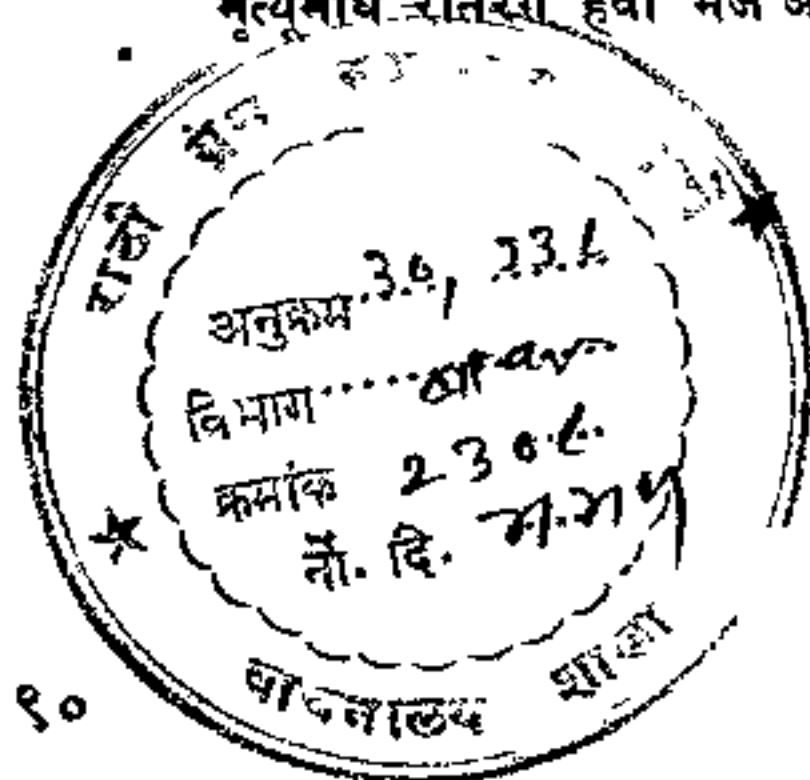

एक मला दिन असा मिळावा—

एक मला दिन असा मिळावा निशेस पाटल रग हवा
उषा फुलावी अवघ्या व्योमीं आणि तिच्या उरिं गध हवा
एक मला दिन असा मिळावा या ताऱ्यांना गीत हवे
आणि फुलांमधि गुरुशुक्राचे रसरसणारे तेज हवे.

एक मला दिन असा मिळावा रमणी—हृदयीं प्रीत हवी
सौंदर्याला अनत आत्मा, प्रजाही सौंदर्यमयी.
एक मला दिन असा मिळावा श्रमामधें सन्मान हवा
कवितेच्या चरणाचरणाला विभ्रम, भूकुटीभग हवा

एक मला दिन असा मिळावा या तरुला फलभार हवा
सर्व मिळावें हृदयस्थाला, सर्वस्वाला अत हवा.
निःसगाचा सग हवा; मज अन् सगामधि रग हवा
मृत्युमधि रतिरंगा हवा मज आणिक नंतर जन्म हवा.

IRBK-0106958

IRBK-0106958

संपू दे

शब्दांतिल संपू दे अर्थ अतां
 अगांतिल संपू दे स्पर्श अता
 संपू दे डोळ्यांतिल दृश्यहि गे
 हृदयांतिल संपव अदृष्टहि गे.

सुख म्हणजे लहर अक या शरिरीं
 दु ख—अक लाट धुंद अन् जहरी
 रत्न तू मज जो दिलात प्यालो मी
 परथरलों, हंतलों, रडलों, क्षण मी.

संपू दे घुदींतिल आर्त व्यथा
 संपू दे निद्रेंतिल स्वप्न अता
 माझ्यांतिल थांबव सखि कपन हें
 नक्षावर दे मज विश्राम् सदा.

बुलबुल

क. प्र. सं. शाले, पत्रनालय शाखा.
 वा. क्र. ६६५२ नो दि .....
 दि. काठवा

मी सिद्ध यात्री

प्रीती दिली तू दिलें का न तूं प्रेय ?
 तृष्णा दिली तू दिलें का न तूं पेय ?
 इच्छा दिली तू दिलें का न तूं देव ?
 भोगीन देशील तें भी सुखेनैव !

भोगांतलें आज काहीं न हातीं
 शोकाविना अन्य देई न प्रीती
 कर्मांत तपे न माझी अशांती
 यर्मांत लाभेल का श्रेय, शांती ?

काहीं दितेना मला मार्ग - दिडमूढ
 तू साग मित्रा तमिस्त्रेतलें गूढ
 हस्तंत घे उच तेजाळ ज्योती
 हात हातें मी सिद्ध यात्री.

